

สารนิพนธ์

เรื่อง การสร้างบอร์ดเกมจากประวัติศาสตร์ญี่ปุ่น : สมรภูมิปราสาทโอซากะ

โดย

นางสาวจิตาภา เปกรัมย์

รหัสนักศึกษา 620510410

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรบัณฑิต

สาขาวิชาเอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยสกลนคร

ปีการศึกษา 2565

ลิขสิทธิ์ของคณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยสกลนคร

ชื่อสารนิพนธ์	การสร้างบอร์ดเกมจากประวัติศาสตร์ญี่ปุ่น : สมรภูมิปราสาทโอซากะ
ผู้เขียน	นางสาวจิตาภา เปกรัมย์
อาจารย์ที่ปรึกษา	อาจารย์ ดร. พิภู บุษบก
สาขาวิชา	เอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์
ปีการศึกษา	2565

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเรื่อง การสร้างบอร์ดเกมจากประวัติศาสตร์ญี่ปุ่น : สมรภูมิปราสาทโอซากะ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติศาสตร์ยุคเซ็นโกกุ โดยเฉพาะสมรภูมิปราสาทโอซากะ ศึกษากระบวนการสร้างบอร์ดเกมและกลไกของเกมและสร้างสรรค์ สร้างสรรค์บอร์ดเกม โดยผู้ศึกษาใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ งานวิจัย บทความออนไลน์และสารคดีที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาศึกษาประวัติศาสตร์ประวัติศาสตร์ และประติษฐ์บอร์ดเกม ผลการศึกษาพบว่า ปราสาทโอซากะมีบทบาทอย่างมากในการรวมประเทศของอียายาสึ เพราะเป็นฐานที่มั่นของโทโยโทมิ ฮิเอโยริ บุตรชายของฮิเดโยชิ ตัวปราสาทที่มีขนาดใหญ่และการป้องกันที่แน่นหนาจากแม่ทัพที่เก่งกาจของฮิเดโยริ อียายาสึใช้เวลากว่า 1 ปีในการทำศึกกับฮิเดโยริ ในสมรภูมิที่มีชื่อเดียวกับปราสาท “สงครามปราสาทโอซากะ” การนำเหตุการณ์สงครามปราสาทโอซากะมาประยุกต์เพื่อประติษฐ์บอร์ดเกมนั้น ผู้วิจัยได้นำเอาพื้นหลังของปราสาทโอซากะและนำตัวละครที่มีบทบาทในเหตุการณ์นั้นมามีบทบาทในเกม และองค์ประกอบอื่น ๆ ของเกม ผู้ศึกษาได้นำเอาสิ่งที่บ่งบอกความเป็นยุคเซ็นโกกุมาใช้ เพื่อให้ได้เกมที่มีกลิ่นอายของเหตุการณ์ปราสาทโอซากะมากที่สุด

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ เรื่อง การสร้างบอร์ดเกมจากประวัติศาสตร์ญี่ปุ่น : สมรภูมิปราสาทโอซากะ เป็นส่วนหนึ่งของรายวิชา 450112 การศึกษาเอกเทศ (Independent Study)

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาอย่างสูงจากอาจารย์ ดร.พิภู บุชบก อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำและปรึกษา ตลอดจนการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่งจนทำให้สารนิพนธ์นี้เสร็จสมบูรณ์

ขอขอบคุณครอบครัว น้องมิโสะ น้องมิริน เพื่อน ๆ ที่คอยอยู่ข้าง ๆ ให้กำลังใจ ถึงแม้จะชวนไปเที่ยวบ่อยและชวนเล่นเกมจนตึก แต่สุดท้ายก็ชวนดิฉันทำงานจนผลงานชิ้นนี้สำเร็จลุล่วง ขอขอบคุณชนฮยอนอู อีวอนโฮ อีมินฮยอก ยูกีฮยอน แซฮยองวอน อีจุนฮยอน และอิมชางกยุน สมาชิกและอดีตสมาชิกวง Monsta X คุณฟูจิอิ คาเซะ คุณเคนชิ โยเนสี ที่ได้ขับร้องบทเพลงอันไพเราะ เต็มอย่างทรงพลังและพร้อมเพรียง ให้ข้าพเจ้าได้รับชมและรับฟังระหว่างการทำสารนิพนธ์นี้ อีกทั้งยังเป็นแรงผลักดันในการทำสารนิพนธ์ของข้าพเจ้า เพื่อจบการศึกษา ทำงานหารายได้มาซื้ออัลบั้ม ไปคอนเสิร์ต ซื่อของที่ระลึก ที่ทางค่ายต้นสังกัดออกมาทุกเดือน ขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่ง

ดิฉันหวังว่าสารนิพนธ์ฉบับนี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจ หากมีข้อผิดพลาดประการใด ขออภัยไว้ ณ ที่นี้

จิตาภา เปกรัมย์

สารบัญ

บทคัดย่อ.....	ก
กิตติกรรมประกาศ	ข
สารบัญ	ค
สารบัญภาพ	ง
บทนำ.....	1
ประวัติศาสตร์ยุคเซ็นโกคุโดยสังเขป	2
โทกุงาวะ อิเอยาสุ	9
ปราสาทโอซากะและสงครามปราสาทโอซากะ	11
ประเทศญี่ปุ่นหลังยุคเซ็นโกคุ	14
บอร์ดเกม	15
การสร้างสรรค์บอร์ดเกมกับประวัติศาสตร์ญี่ปุ่น	16
ผลการศึกษา	20
บรรณานุกรม	21
ประวัติผู้วิจัย	22

สารบัญภาพ

ภาพที่ 1 แผนที่ประเทศญี่ปุ่นยุคเซ็นโงกุ	2
ภาพที่ 2 แผนที่แสดงเขตการปกครองของตระกูลต่าง ๆ ในยุคเซ็นโงกุ	2
ภาพที่ 3 สัญลักษณ์ประจำตระกูลไตเมียวที่ทรงอิทธิพลในยุคเซ็นโงกุ	6
ภาพที่ 4 จากซ้ายไปขวา โอดะ โนบุนางะ, โทโยโทมิ ฮิเดโยชิ และโทกุงาวะ อิเอยาสุ.....	9
ภาพที่ 5 ปราสาทอาซูจิ เมืองโอมิฮาจิมัง จังหวัดชิงะ	11
ภาพที่ 6 ปราสาทโอซากะ แขวงชูโอ นครโอซากะ	11
ภาพที่ 7 ภาพวาดเหตุการณ์ THE PERRY EXPEDITION	14

บทนำ

ประเทศญี่ปุ่นเป็นประเทศที่มีประวัติศาสตร์ความเป็นมาอันยาวนาน ผ่านยุคสมัยและเหตุการณ์สำคัญที่ส่งผลกระทบต่อประวัติศาสตร์ของประเทศมากมาย หนึ่งในยุคสมัยสำคัญที่เป็นที่รู้จักในวงกว้างทั้งชาวญี่ปุ่นและชาวต่างชาติ คือ ยุคเซ็นโกกุ ยุคสมัยที่กำเนิดยอดคนมากที่สุดยุคหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นซามูไร ไตเมียว นินจา โซกุน และชื่อขุนพลที่โด่งดังมากมาย เช่น โอดะ โนบุนางะ ดาเตะ มาซามุเนะ โทกุงาวะ อิเอยาสุ ล้วนเกิดขึ้นในยุคนี้เช่นกัน

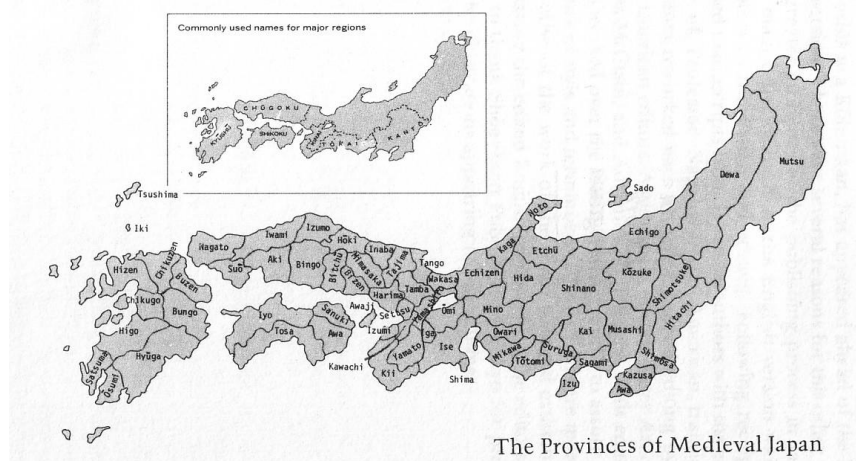
ยุคเซ็นโกกุ คือ ชื่อเรียกยุคหนึ่งของประเทศญี่ปุ่น ในช่วงปี ค.ศ. 1477 – 1615 เป็นช่วงที่ญี่ปุ่นอยู่ในสภาวะสงครามกลางเมือง มีสงครามเกิดขึ้นมากมายหลายสมรภูมิ สมกับที่ได้ชื่อว่าเป็น “ยุคแห่งรัฐสงคราม” มีสงครามเกิดขึ้นทั่วทั้งแผ่นดินญี่ปุ่นมากกว่า 100 ปี คนญี่ปุ่นในช่วงสมัยนั้นไม่มีใครไม่รู้จักสงคราม เด็ก ผู้หญิง คนชรา หรือแม้แต่เด็กบวช ทุกคนมีส่วนเกี่ยวข้องกับสงคราม ไม่ว่าจะเป็นในฐานะผู้ก่อสงคราม หรือผู้ได้รับผลกระทบจากสงคราม จนมีคำกล่าวที่ว่า “ผู้คนในยุคเซ็นโกคุนั้นโตมากับสงคราม” แต่ละสงครามก็ได้ส่งผลกระทบแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับภูมิศาสตร์และช่วงเวลา แต่สงครามที่เป็นที่จดจำมากที่สุดสมรภูมิหนึ่งของยุค ก็คงไม่พ้น “สมรภูมิปราสาทโอซากะ” ที่ถือเป็นสงครามสุดท้ายของยุคเซ็นโกกุ เป็นการปิดฉากชั่วอำนาจเดิมสู่ผู้ปกครองคนใหม่ที่มีความสามารถเก่งกาจและเป็นที่ยอมรับ “โทกุงาวะ อิเอยาสุ” ผู้ที่ทำให้ระบอบโชกุนมีเสถียรภาพและดำรงอยู่ได้ยาวนานอีกกว่าร้อยปี

สงครามในยุคเซ็นโกกุได้ถูกถ่ายทอดออกมาในสื่อบันเทิงหลากหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นภาพยนตร์หรืออนิเมชัน เช่น Sengoku Basara: Samurai Kings อนิเมชันชุดสัญชาติญี่ปุ่นที่ถ่ายทอดลำดับเหตุการณ์ของยุคเซ็นโกกุออกมาได้อย่างเข้าใจง่ายและสนุกสนาน หรือภาพยนตร์ฟอร์มยักษ์อย่าง Brave: Gunjyo Senki ที่มีการนำเรื่องราวในยุคปัจจุบันมาผูกเข้ากับสมัยสงครามได้อย่างลงตัว และยังมีสื่อบันเทิงอีกหลายประเภทที่หยิบยกเรื่องราวในยุคเซ็นโกกุไปใช้ในการดำเนินเรื่อง และเรื่องที่น่าสนใจและนำมาต่อยอดคือ บอร์ดเกม

คำสำคัญ : ยุคเซ็นโกกุ, สงครามซามูไร, บอร์ดเกม

ประวัติศาสตร์ยุคเซ็นโกคุโดยสังเขป

“ช่วงเวลาแห่งความวุ่นวาย”, “ยุคสมัยแห่งสงคราม”, “ยุคสงครามแห่งเหล่าซามูไร” ฯลฯ ชื่อเหล่านี้ล้วนหมายถึง “ยุคเซ็นโกคุ” ยุคสงครามกลางเมืองของประเทศญี่ปุ่น ตั้งแต่ปีค.ศ. 1477 – 1615 เกิดจากการรวมกันของคำสองคำ คือ คำว่า 戦 แปลว่า สงคราม และ 国 แปลว่า ดินแดน แปรรวมกันแล้วจะได้เป็นคำว่า “รัฐสงคราม , Warrior State”

ภาพที่ 1 แผนที่ประเทศญี่ปุ่นยุคเซ็นโกคุ

ภาพที่ 2 แผนที่แสดงเขตการปกครองของตระกูลต่าง ๆ ในยุคเซ็นโกคุ

สาเหตุของยุคสงครามอันยาวนานนี้ เกิดจากการที่อำนาจของราชสำนักอ่อนลง ไต่เมียว หรือ เจ้าเมืองตามหัวเมืองต่าง ๆ เริ่มสะสมอำนาจ แต่เดิมไต่เมียวนั้นเป็นเพียงแค่ “ซูโกะ” หรือข้าหลวงมณฑลทหาร ในช่วงการปกครองของโชกุนในตระกูลอาซิคางะ รุ่นที่ 8 อาซิคางะ โยชิมาสะ ซึ่งเป็นโชกุนที่หลงใหลในศิลปะการชก ซิลปะ

ชั้นสูงของชาวมุไร หลงใหลในชั้นเสพติดจนละเลยการบริหารบ้านเมือง ไตเมียวที่ไม่พอใจโชกุนเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว จากการที่รัฐบาลกลางสั่งให้ไตเมียวต้องส่งคนของครอบครัวตนมาอยู่ในเมืองหลวงเพื่อเป็นหลักประกันว่าไตเมียวจะทำตามคำสั่งของส่วนกลาง ปัจจัยเหล่านี้ทำให้เกิดเหตุการณ์สำคัญเหตุการณ์หนึ่งขึ้นคือ “สงครามโอนิน” เป็นการรวมตัวกันต่อต้านรัฐบาลของเหล่าไตเมียว ในช่วงปีค.ศ. 1467 – 1477 สงครามโอนินจบลงด้วยการที่ตระกูลยามานะถอยทัพออกจากเกียวโต ไตเมียวตามแคว้นต่าง ๆ ไม่ขึ้นต่อรัฐบาลโชกุน กุมอำนาจในแคว้นเป็นของตระกูลตน ในเวลาเดียวกัน โชกุนก็ยังคงหลงใหลในพิธีชงชา จนเมื่อโชกุนคิดจะลงมาแก้ไขปัญหาคาความวุ่นวายในประเทศนั้น ก็สายไปเสียแล้ว โดยนโยบายที่โชกุนโยชิมาสะใช้แก้ไขปัญหาคาความวุ่นวาย คือการเพิ่มงบประมาณด้านการทหาร เพื่อหวังว่าจะเป็นการริรอนอำนาจของเหล่าไตเมียว แต่กลับเป็นการไปชูตรีตภาชีจากประชาชนแทนเหล่าชาวนาที่เป็นประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ ซึ่งเดิมก็ถูกเหล่าไตเมียวและพ่อค้าคอยชูตรีตภาชีอยู่แล้ว ยิ่งทำให้ประชาชนยิ่งลำบากมากกว่าเดิม ประชาชนที่ไม่พอใจโชกุนรวมตัวกัน แล้วจัดตั้ง “กลุ่มอิกกิ” ขึ้น วัตถุประสงค์ของกลุ่มอิกกินั้น เพียงแค่ต้องการปล้นสะดมและก่อความวุ่นวาย ไม่ได้ต้องการอำนาจทางการเมืองแต่อย่างใด ในขณะเดียวกันนั้นก็ยังมีกองกำลังอิกกิกลุ่มหนึ่งเกิดขึ้น นั่นคือ “กลุ่มอิกโกะ” กองกำลังพระในศาสนาพุทธนิกายชินโต สายเห็นโคของญี่ปุ่น ก่อตั้งโดยนักบวชชินรัน ซึ่งพระนักรบเหล่านี้ล้วนผ่านการฝึกฝนการต่อสู้ทั้งใช้อาวุธและมือเปล่ามาอย่างเข้มข้น โดยแนวคิดหลักของพระกลุ่มนี้คือ การช่วยเหลือประชาชนที่เดือดร้อน โดยภายหลังกองกำลังชาวบ้านและพระนักรบนั้นก็ได้รวมตัวกันภายใต้ชื่อ “อิกโกะ-อิกกิ” สาเหตุที่สองกองกำลังนี้รวมตัวกันนั้นก็เพราะต้องการขับไล่กองทัพของโทงาชิ มาชิกะ ผู้ครองเมืองคางะ ในตอนแรก กลุ่มอิกโกะเข้าร่วมกับกองทัพโทงาชิ จนได้รับขนานนามว่า “กองกำลังนักรบศักดิ์สิทธิ์” ทว่าโทงาชิได้เอาความดีความชอบจากผลงานของกลุ่มอิกโกะไปเกิดเป็นความไม่พอใจต่อกองทัพพระนักรบเป็นอย่างมาก กลุ่มอิกโกะจึงทำการกบฏและไปเข้ากับกองกำลังชาวบ้านจนเกิดเป็น “กลุ่มอิกโกะ-อิกกิ” ในที่สุด

ตระกูลไตเมียวที่มีบทบาทและเป็นที่พูดถึงมากที่สุดของยุคนี้คือ “ตระกูลโอดะ แห่ง แคว้นโอวาริ” โดยมีผู้นำตระกูลคือโนบุฮิเดะ เมื่อโนบุฮิเดะเสียชีวิต ความมั่นคงของตระกูลโอดะก็เริ่มสั่นคลอน ผู้ที่ดำรงตำแหน่งผู้สืบทอดโดยชอบธรรมคือ “โอดะ โนบุนางะ” บุตรชายคนโตของโนบุฮิเดะ ทว่าคนในตระกูลไม่มองแบบนั้น เพราะโนบุนางะเป็นคนแปลก ไม่อยู่ในกรอบธรรมเนียมปฏิบัติ แต่งตัวแปลกประหลาด กระทั่งโดนตั้งฉายาว่า “เจ้าโง่แห่งโอวาริ” คนในตระกูลจึงต้องการให้ “โอดะ โนบุยูกิ” ผู้น้อง เป็นผู้สืบทอดแทน โนบุยูกิเมื่อเห็นว่าคนอื่นในตระกูลถือหางตนนั้น ก็ได้วางแผนที่จะสังหารโนบุนางะ แต่คนสนิทของโนบุนางะได้รู้ถึงแผนการนี้ จึงนำเรื่องไปบอกโนบุนางะ โนบุนางะที่แต่เดิมเป็นคนมุทะลุอยู่แล้วนั้น เมื่อได้ทราบถึงแผนการของน้องชาย ก็ไม่ลังเลที่จะสั่งฆ่าโนบุยูกิเสีย การสั่งฆ่าโนบุยูกิในครั้งนี้ ทำให้คนในตระกูลเกิดความเกรงกลัวต่อโนบุนางะ ต่อมาในปีค.ศ. 1560 อิมากะวะ โยชิโมโตะ ไตเมียวผู้ครองแคว้นซุรุกะ ต้องการบุกยึดเมืองหลวง คือ เกียวโต ซึ่งการเดินทางไปยังเกียวโตจากแคว้นซุรุกะนั้น จำเป็นต้องเดินทัพผ่านแคว้นโอวาริ พื้นที่ในคัมภีร์ของโนบุนางะ ตระกูลโอดะที่ตอนนั้นกำลังทำศึกกับไซโด้ โยชิทสึอยู่ ต้องทำการพักรบชั่วคราว เพื่อนำกองทัพโอดะมาป้องกันการบุกของตระกูลอิมางะวะ ที่มีทหารราว

25,000 คน แต่ฝั่งโอดะมีทหารเพียงไม่กี่พันคน การปะทะกันในครั้งนี้อยู่ระหว่างตระกูลโอดะและอิมางาวะเกิดขึ้นที่ภูเขาโอเกะฮาซามะ ผลของการศึกในครั้งนี้คือ กองทัพโอดะมีชัยเหนืออิมางาวะ ด้วยกลยุทธ์ของโนบุนางะที่นำปืนไฟมาใช้ร่วมกับทหารราบและทหารม้า เหล่าทหารราบของโนบุนางะนั้นไม่ใช่แค่ชาวบ้านธรรมดา แต่เป็นกองกำลังชาวบ้านที่ผ่านการฝึกการต่อสู้มาอย่างหนักหน่วง ปัจจัยเหล่านี้เองที่ทำให้กองทัพโอดะที่มีทหารเพียงไม่กี่พันนายสามารถเอาชนะกองทัพอิมางาวะที่มีทหารกว่าหมื่นนายได้ ยุทธการที่โอเกะฮาซามะนี้เอง ที่ทำให้ชื่อของโอดะ โนบุนางะประจักษ์ไปทั่วทั้งแผ่นดินญี่ปุ่น ทั้งยังได้ขุนพลคนหนึ่งที่มีฝีมือและจะมีบทบาทในอนาคตอย่าง “โทกุงาวะ อิเอยาสึ” มาร่วมกับตระกูลโอดะอีกด้วย

ต่อมาในปีค.ศ. 1561 ตระกูลโชโต แห่ง แคว้นมิโนะ เปลี่ยนผู้นำตระกูลจากโชโต โยชิทตสึ เป็น โชโต ทตสึโอกิ นายทหาร ขุนนาง รวมถึงกลุ่มแม่ทัพแห่งมิโนะต่างเริ่มหมดศรัทธาและหันหลังให้ตระกูลโชโต เพราะทตสึโอกิเป็นคนเสเพล ลุ่มหลงในสุรานารี ขาดความเป็นผู้นำ โนบุนางะที่ต้องการบุกแคว้นมิโนะอยู่แล้วนั้น เมื่อสบโอกาสที่ความมั่นคงของตระกูลโชโตสั่นคลอนก็เตรียมการบุกมิโนะทันที โนบุนางะส่งกำลังเข้าไปโจมตีฐานที่มั่นของตระกูลโชโตอยู่หลายปี จนสามารถขยายกำลังเข้าไปถึงปราสาทอินาบะยามะได้ แต่ก็ยังไม่สามารถตีปราสาทให้แตกได้ จนได้กลยุทธ์และการเกลี้ยกล่อมของ “โทโยโทมิ ฮิเดโยชิ” ที่สามารถวางกลยุทธ์และเกลี้ยกล่อมเสนาบดี ขุนพลของตระกูลโชโตจนทำให้ตระกูลโอดะชนะได้ในที่สุด จากการศึกนี้ทำให้ฮิเดโยชิกลายเป็นขุนศึกคู่บุญของโนบุนางะ เป็นคนที่โนบุนางะไว้วางใจและมอบหมายให้ไปทำภารกิจสำคัญต่าง ๆ มากมาย

ในช่วงปีค.ศ. 1570 โนบุนางะกับวัดฮอนกันจิมีการปะทะกันมากกว่า 10 ปี ขุนพลและญาติสนิทของโนบุนางะล้มตายไปหลายคน แต่ก็ยังไม่สามารถโค่นวัดฮอนกันจิลงได้ สังฆราชโคสะ หรือ ฮอนกันจิ-เคนเนียว ผู้นำวัดฮอนกันจิได้ผูกมิตรกับขุนศึกทั่วญี่ปุ่น ไม่ว่าจะเป็น ทาเคดะ ชินเง็น, อุเอซึจิ เคนชิน, ตระกูลโมริ, กลุ่มอิกโกะ-อิกกิ, กองกำลังไซกะ และ อาซาอิ-อาซากุระ แต่แล้วโนบุนางะก็ได้เอาชนะขุนศึกที่เคนเนียวได้ไปผูกมิตรไว้ทีละราย ๆ จนในปีค.ศ. 1578 โนบุนางะเตรียมบุกวัดฮอนกันจิอีกครั้ง โดยเตรียมกองกำลังทหารไว้กว่า 200,000 คน ทางด้านเคนเนียวได้ประเมินสถานการณ์และเรียกประชุมพระ ได้ข้อสรุปว่าจะขอเจรจาสงบศึกกับโนบุนางะ แต่กลับมีผู้ไม่เห็นด้วยกับการตัดสินใจยอมเจรจาสงบศึก คนผู้นั้นคือ ฮอนกันจิ-เคนเนียว บุตรชายของเคนเนียว เคนเนียวมีความเชื่อมั่นว่ากองทัพฮอนกันจิยังสามารถต่อกับกองทัพโนบุนางะได้ ในขณะเดียวกันที่ปราสาทอาราโกะ แนวรบสำคัญของโนบุนางะกำลังปะทะกับตระกูลโมริ ได้เกิดการก่อกบฏขึ้น ผู้ที่ก่อกบฏคือ อาราโกะ มุราชิเงะ โนบุนางะจึงส่งอาเคจิ มิตสึฮิเดะไปปราบกบฏ และการปะทะกันระหว่างกองทัพโอดะและกองทัพโมริก็เกิดขึ้นอีกแห่งหนึ่ง คือ ที่คิสุกาวากุจิ และผลของการปะทะกับตระกูลโมริทั้งที่ปราสาทอาราโกะและคิสุกาวากุจิ ชัยชนะตกสู่กองทัพโอดะทั้งหมด จากสถานการณ์การปะทะกันกับตระกูลโมริในแต่ละแนวรบนั้น เข้าทางฝ่ายโนบุนางะ ทำให้โนบุนางะปฏิเสธการเจรจาสงบศึกกับวัดฮอนกันจิ เพราะตระกูลโมริก็คือหนึ่งในพันธมิตรของวัดฮอนกันจิ เคนเนียวจึงส่งสารไปถึงจักรพรรดิเพื่อขอความช่วยเหลือ ด้านจักรพรรดิจึงส่งทูตมาเจรจาสงบศึกให้วัดฮอนกันจิ โนบุนางะจึงยอมรับราชโองการของจักรพรรดิยอมสงบศึกกับวัดฮอนกันจิ แต่เคนเนียวไม่ยอมและยังมีความเชื่อที่ว่าวัดฮอนกันจิมี

พันธมิตรเยอะ สามารถเอาชนะกองทัพโอดะได้ จึงรวบรวมกำลังพลและเข้าโจมตีกองทัพโอดะ โนบุนางะจึงได้ตอบการโจมตีของเคนเนียวด้วยการเผาทำลายวัดและสังหารคนที่ต่อต้านทั้งหมด ในท้ายที่สุดโนบุนางะก็ได้วันฮอนกันจิมาครอบครอง ส่วนเคนเนียวก็หนีตามพ่อไปที่ไซกะ ผลจากการศึกในครั้งนี้ทำให้โนบุนางะไร้อุปสรรคในการรวมประเทศ

แต่แล้วอำนาจก็ต้องมีคราวสิ้นสุด ในปีค.ศ. 1582 อาเคจิ มิตสึฮิเดะ ได้ก่อการกบฏขึ้นในขณะที่โนบุนางะกำลังพักผ่อนอยู่ที่วันฮอนโนจิ ณ กรุงเกียวโต ช่วงเวลานั้นเป็นเวลาที่โนบุนางะอ่อนแอที่สุด เนื่องจากเป็นช่วงที่มีทหารคุ้มกันน้อยและโนบุนางะไม่ได้อยู่ในสถานะตั้งรับการโจมตี ทำให้มิตสึฮิเดะสามารถยึดอำนาจจากโนบุนางะได้ มีตำนานเล่ากันว่าโนบุนางะไม่ได้ถูกสังหาร แต่ได้ทำการฮาราคริตนเองในกองไฟ และให้โมริ รันมารุ คนสนิทนำศีรษะไปซ่อนไว้ บางตำนานก็กล่าวว่าร่างของโนบุนางะถูกไฟเผาไหม้จนเหลือแต่ถ้ากระดูก หลังการตายของโนบุนางะ คนสนิทของโนบุนางะก็ได้ทำการชำระแค้นให้เจ้านายและสามารถโค่นอำนาจของมิตสึฮิเดะได้หลังจากครองอำนาจได้เพียง 7 วัน จนมิตสึฮิเดะได้ฉายาว่า “โชกุน 7 วัน” คนผู้นั้นที่แก้แค้นให้เจ้านายสำเร็จ คือ “โทโยโทมิ ฮิเดโยชิ”

ฮิเดโยชิกลายเป็นข้าอำนาจใหม่ที่โนบุนางะ แต่หนทางการได้มาซึ่งอำนาจของมิตสึฮิเดะไม่ได้ง่ายดายขนาดนั้น แม้นโนบุนางะจะตายไปแล้ว ทว่าทายาทของโนบุนางะยังมีชีวิตอยู่ นั่นคือ โนบुकัตสึและโนบุทากะ บุตรชายของโนบุนางะ ทั้งสองยังมีศักดิ์นาและกำลังทหารอยู่ในมือของตน ทางฮิเดโยชิก็มีบาร์มีจากการแก้แค้นให้โนบุนางะ เหล่าขุนนางของตระกูลโอดะจึงจัดการประชุมขึ้นเพื่อหาหรือเรื่องผู้สืบทอดของโนบุนางะ แต่ผลสรุปที่ออกมานั้นกลับคาดไม่ถึง คือ ผู้ที่เหล่าขุนนางคัดเลือกให้เป็นผู้สืบทอดของโนบุนางะกลับเป็นโอดะ ฮิเดโนบุ บุตรชายของโนบุทากะ หลานชายคนโตของโนบุนางะ ซึ่งผู้ที่ให้การสนับสนุนและอ้างสิทธิ์เลี้ยงดูฮิเดโนบุผู้นั้นคือโทกุ งาวะ อีเอยาสุ หมายความว่าผู้อยู่เบื้องหลังอำนาจของตระกูลโอดะคืออีเอยาสุ ขุนนางบางส่วนของตระกูลโอดะที่ไม่ยอมรับที่ฮิเดโนบุได้เป็นผู้สืบทอด รวมตัวกันเพื่อต่อต้านอำนาจของอีเอยาสุ หนึ่งในคนที่ลุกขึ้นมาต่อต้านอีเอยาสุคือโอดะ โนบุทากะ ฝ่ายอีเอยาสุนั้นไม่ต้องการสังหารโนบุทากะ จึงได้ทำการเกลี้ยกล่อมขุนนางอื่น ๆ ให้มาเข้ากับฝ่ายตน เมื่อกองกำลังฝ่ายโนบุทากะลดลงเรื่อย ๆ จนไม่สามารถสู้ศึกกับอีเอยาสุได้แล้วนั้น ก็โดนส่งกลับไปอยู่ที่แคว้นโอวาริ หลังจากนั้นไม่นาน โนบุทากะก็ได้ทำการฮาราคริตนเอง ในปีเดียวกันนี้เอง ฮิเดโยชิได้สั่งการให้สร้างปราสาทโอซากะขึ้น ณ พื้นที่วัดเดิมของวัดฮอนกันจิ เพื่อใช้เป็นฐานที่มั่นในการรวบรวมประเทศ สานต่อเจตนารมณ์ของโนบุนางะ เจ้านายผู้ล่วงลับ

ปีค.ศ. 1584 อีเอยาสุเข้าร่วมกับโนบุกัตสึ บุตรชายคนรองของโนบุนางะ เพื่อต่อต้านฮิเดโยชิและฟื้นฟูอำนาจของตระกูลโอดะ โนบุกัตสึไม่ได้มีความสามารถในการทหารมากเท่าบุตรอีกสองคนของโนบุนางะ แต่เป็นอีเอยาสุที่ทำให้กองทัพโนบุกัตสึสามารถสู้ทัพกับฮิเดโยชิได้นานหลายปี ว่ากันว่าความสามารถด้านการศึกของอีเอยาสุเทียบได้กับทาเคดะ ชินเง็นเลยทีเดียว ในสนามรบ ชัยชนะเป็นของฝั่งโนบุกัตสึหลายครั้ง แต่ในท้ายที่สุดอำนาจก็

ตกอยู่ในมือของฮิเดโยชิ โนบูกัตสึและอียาสุหลังจากยอมรับอำนาจของฮิเดโยชิ ทั้งสองก็ได้รับศักดินาชั้นสูง อียาสุแสดงความจงใจต่อฮิเดโยชิด้วยการยกบุตรครอง คือ ยูกิ ฮิเดยาชิ ให้เป็นบุตรบุญธรรมของฮิเดโยชิ

ปีค.ศ. 1587 ฮิเดโยชิสามารถพิชิตดินแดนทางตอนใต้และตะวันตกได้สำเร็จ จึงเดินทางกลับเกียวโตเพื่อสถาปนาตนเองเป็นโชกุน แต่กลับถูกต่อต้านจากราชสำนัก ฮิเดโยชิบังคับจักรพรรดิให้พระราชทานตำแหน่งโชกุนแก่ตน จักรพรรดิปฏิเสธ เพราะฮิเดโยชินั้นแต่เดิมเป็นชาวนามาจากตระกูลชั้นต่ำ ไม่มีสิทธิ์ที่จะรับตำแหน่งชั้นสูงอย่างโชกุน ฮิเดโยชิจึงให้โคโนเอะ ซากิฮิสะรับตนเป็นบุตรบุญธรรม ซากิฮิสะนั้นสืบเชื้อสายมาจากตระกูลฟูจิวาระอันเป็นตระกูลเก่าแก่อันสูงส่ง ทำให้ฮิเดโยชิมีชาติกำเนิดที่สูงขึ้นโดยปริยาย จึงสามารถรับตำแหน่งโชกุนได้ ตำแหน่งที่จักรพรรดิทรงพระราชทานให้ฮิเดโยชิไม่ใช่ตำแหน่งโชกุน แต่เป็นตำแหน่ง “คัมปาคุ” หรือ ผู้สำเร็จราชการแทนจักรพรรดิ การที่ฮิเดโยชิได้รับตำแหน่งนี้แล้วนั้น เป็นการประกาศว่าฮิเดโยชิคือผู้ปกครองที่กุมอำนาจสูงสุดในประเทศแห่งนี้

ภาพที่ 3 สัญลักษณ์ประจำตระกูลโตเมียวที่ทรงอิทธิพลในยุคเซ็นโกกุ

หลังการรับตำแหน่งคัมปาคุของฮิเดโยชิ ตระกูลโฮโจเป็นตระกูลเดียวที่ยังคงมีอำนาจและไม่ยอมจำนนต่อฮิเดโยชิ ปีค.ศ. 1590 ฮิเดโยชิก็ได้เปิดศึกกับตระกูลโฮโจ ภายใต้การนำตระกูลของโฮโจ อูจิมาสะ สงครามในครั้งนี้เกิดขึ้นที่ปราสาทโอดาวาระ ฐานที่มั่นของตระกูลโฮโจ ศึกรี้ได้สร้างชื่อให้ขุนศึกมากมาย เช่น ซานาดะ ยูคิมุระ ศิษย์เอกของทาเคดะ ชินเง็น, อิชิดะ มิตสึนาริ คนสนิทของฮิเดโยชิ และหนึ่งในคนสำคัญที่จะมีบทบาทสำคัญอย่างมากกับฮิเดโยชิคือ “ดาเตะ มาซามูเนะ” โตเมียวหนุ่มแห่งแคว้นเซ็นได แต่เดิมมาซามูเนะเป็นพันธมิตรกับตระกูลโฮโจ เมื่อครั้งที่ฮิเดโยชิเรียกรวมพลขุนศึก มาซามูเนะเป็นคนเดียวที่ไม่ยอมเข้าร่วมรบกับฮิเดโยชิ ในภายหลังที่มาซามูเนะเห็นว่าตระกูลโฮโจไม่อาจต้านศึกกับฮิเดโยชิได้ มาซามูเนะก็เข้าร่วมรบแสดงความจงรักภักดีกับฮิเดโยชิ มีตำนานเล่าขานเกี่ยวกับดาเตะ มาซามูเนะว่า เมื่อครั้งเยาว์วัย มาซามูเนะป่วยเป็นโรคฝีดาษ ทำให้ต้อง

สูญเสียดาขวาไป โดยมาชามูเนะควักลูกตาออกมาด้วยตนเองและกินเข้าไป บ้างก็เล่าว่ามาชามูเนะให้คนรับใช้เป็นผู้ควักออกมา ดำเนินเล่าขานถึงความกล้าบ้าบิ่นของมาชามูเนะไม่ได้มีเพียงแค่เรื่องควักลูกตา แต่มีเรื่องเล่าขานว่าเมื่อครั้งที่มาชามูเนะเข้าพบฮิเดโยชิ มาชามูเนะไม่ได้แสดงความหวาดกลัวใด ๆ ออกมาทั้งสิ้น ทั้ง ๆ ที่ต่อหน้ามาชามูเนะมีทั้งฮิเดโยชิ ผู้นำของเหล่าซามูไรทั้งปวงและยังมีกองทัพมทิมายูอยู่เบื้องหน้าอีก มาชามูเนะเดินเข้าไปตรงหน้าฮิเดโยชิและก้มลงคุกเข่าโดยไร้ท่าที่ย่ำเกรงใด ๆ

เมื่อสามารถรวบรวมขุนศึกได้แล้ว ฮิเดโยชิที่กำลังปิดล้อมปราสาทโอดาวาระ ฮิเดโยชิไม่คิดจะใช้กำลังในการถล่มตระกูลโฮโจ เพียงแค่ต้องการแสดงความยิ่งใหญ่ของตนและข่มขวัญตระกูลโฮโจให้ยอมศิโรราบแก่ตนโฮโจ อุจิมาสะยอมโดยการส่งหนังสือเจรจายอมสงบศึก แต่ฮิเดโยชิกลับได้สนใจไม่และออกคำสั่งบุกปราสาทโอดาวาระ อุจิมาสะและบุตรชายจึงทำการฮาราคีริตนเสีย หลังจบสงคราม ฮิเดโยชิออกคำสั่งให้อิเอยาสุย้ายปราสาทจากแคว้นมาคาอะ บ้านเกิดของอิเอยาสุ มาที่โอดาวาระ เมื่อย้ายมาที่โอดาวาระ อิเอยาสุได้จัดสร้างปราสาทเอโดะขึ้น และที่ปราสาทเอโดะแห่งนี้เอง จะเป็นฐานที่มั่นสำคัญในการชิงอำนาจของอิเอยาสุในภายภาคหน้า ความล้มเหลวของตระกูลโฮโนมาซึ่งความยิ่งใหญ่ของฮิเดโยชิ กล่าวได้ว่าในตอนนั้นฮิเดโยชิคือผู้ที่สามารถรวมญี่ปุ่นเป็นหนึ่ง ความทะเยอทะยานในอำนาจของฮิเดโยชิไม่หยุดอยู่เพียงเท่านั้น ฮิเดโยชิเริ่มมองออกนอกเกาะญี่ปุ่น และเริ่มที่จะยึดครองคาบสมุทรเกาหลีและประเทศจีน ความทะเยอทะยานนี้ของฮิเดโยชิเป็นจุดเริ่มต้นของความเสื่อมถอยและล่มสลายของชายที่ชื่อว่า โทโยโทมิ ฮิเดโยชิ

ความมุ่งมั่นในการบุกเกาหลีของฮิเดโยชิ มีสาเหตุมาจากความล้มเหลวในการสร้างความสัมพันธ์ทางการทูตกับราชวงศ์โชซอน ฮิเดโยชิต้องการสร้างพันธมิตรกับคาบสมุทรเกาหลีเพื่อบุกประเทศจีน เมื่อเจรจาพูดคุยไม่สำเร็จ ฮิเดโยชิจึงสั่งบุกเกาหลี ในตอนนั้นยุทธโศกกรรมของญี่ปุ่นถือว่าก้าวหน้าทัดเทียมชาติตะวันตก กองทัพญี่ปุ่นสามารถบุกเกาหลีได้สำเร็จ กระทั่งสามารถยึดเมืองสำคัญอย่างเมืองพูซานและเมืองหลวงอย่างโซลได้สำเร็จ พระเจ้าซอนโจ จักรพรรดิแห่งราชวงศ์โชซอนหนีไปขอความช่วยเหลือจากราชวงศ์หมิง พระเจ้าหมิงเสินจงแห่งราชวงศ์หมิงประเมินว่าการรุกรานเกาหลีของญี่ปุ่นอาจเป็นภัยต่ออาณาจักรจีน จึงส่งกองกำลังไปช่วยราชวงศ์โชซอนในการป้องกันการรุกรานจากญี่ปุ่น แต่กองทัพญี่ปุ่นภายใต้การนำทัพของโคบายาคาวะ ทาคาคาเงะ และทาจิยานะ มุเนชิเงะ ญี่ปุ่นได้รับชัยชนะอย่างยิ่งใหญ่ จนพระเจ้าหมิงเสินจงส่งทูตไปขอเจรจาสงบศึก ได้ข้อสรุปว่า ญี่ปุ่นจะได้ดินแดนครึ่งหนึ่งของเกาหลี และเจ้าชายญี่ปุ่นต้องอภิเษกกับเจ้าหญิงจีนเพื่อเป็นการเจริญสัมพันธไมตรี แต่ญี่ปุ่นต้องปล่อยตัวเจ้าชายเกาหลี 2 องค์ที่โดนแม่ทัพญี่ปุ่นจับตัวไปก่อนหน้านี้ ทว่าคณะทูตจีนไม่ได้นำข้อเสนอนี้ไปถวาย แต่กลับมีคณะทูตจีนอีกชุดหนึ่งมาแต่งตั้งฮิเดโยชิให้เป็นกษัตริย์ญี่ปุ่นภายใต้อาณาจักรจีน ฮิเดโยชิโกรธมากเพราะเป็นการดูถูกญี่ปุ่น จึงสั่งบุกเกาหลีเป็นครั้งที่ 2 สถานการณ์ในการรบครั้งนี้เอนเอียงไปทางจีน-เกาหลี กระทั่งในปีค.ศ. 1598 ญี่ปุ่นเกิดปัญหาการเมืองภายในประเทศ ไตเมียวและขุนนางในรัฐบาลเสียงแตกเป็น 2 ฝ่าย คือฝ่ายที่เห็นด้วยกับการบุกเกาหลี และฝ่ายที่ไม่เห็นด้วยกับการบุกเกาหลี และมีเรื่องเล่าว่าขุนศึกบางคนหลอกฮิเดโยชิว่ากองทัพญี่ปุ่นชนะเกาหลีและจีนแล้ว แต่ท้ายที่สุดแล้วด้วยการนำทัพของโคบายาคาวะ ฮิเดโอะกิ กองทัพญี่ปุ่น

ปราชัยแก่กองทัพเกาหลีที่ได้รับความช่วยเหลือจากกองทัพจีน ถือว่าเป็นการสิ้นสุดสงครามญี่ปุ่นเกาหลี และในช่วงท้ายของสงครามนี้ ฮีเดโยชิก็ได้ถึงแก่กรรมไปด้วยอาการป่วย ก่อนจะเสียชีวิต ฮีเดโยชิได้แต่งตั้งทายาทขึ้นมาสืบทอดอำนาจ คือ “โทโยโทมิ ฮีเดโยริ” ซึ่งขณะนั้นมีอายุเพียง 5 ปี และฮีเดโยชิยังได้ตั้ง “สภาไทโร” ขึ้นมาเพื่อคานอำนาจกัน ไม่ให้ใครคนใดคนหนึ่งมีอำนาจมากเกินไป และเลี้ยงดูฮีเดโยริให้มีความพร้อมในการปกครองประเทศในอนาคต สถานการณ์ในสภาไทโรเปลี่ยนไปเมื่อ “มาเอตะ โทชิอิเอะ” เสียชีวิต โทชิอิเอะถือได้ว่าเป็นคนที่มีอำนาจทัดเทียมกับอียะซุ ผู้ที่มีอำนาจมากที่สุดในสภาไทโร การตายของโทชิอิเอะทำให้ข้าอำนาจทางการเมืองสั่นคลอน อียะซุที่มีอำนาจจนถึงขีดสุดกลับถูกขัดขวางโดยขุนนางคนใกล้ชิดของฮีเดโยชิ “อิชิตะ มิตสึนาริ” ซึ่งเรียกได้ว่าเป็นผู้นำในการต่อต้านอียะซุ ผู้ที่ยังคงสนับสนุนตระกูลโทโยโทมิคนอื่น ๆ ก็ได้มาเข้าร่วมกับมิตสึนาริ เช่น ไทโรที่เหลืออีก 3 คน “อุเอสึ คางะคัตสึ” “อุคิตะ ฮิเดอิเอะ” “โมริ เทรุโมโตะ” ความขัดแย้งของทั้งสองฝ่ายรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ จนนำไปสู่สงครามอันยิ่งใหญ่ที่สุดครั้งหนึ่งของประวัติศาสตร์ญี่ปุ่น คือ “ศึกเซกิงฮาระ” นักวิชาการได้ให้ข้อสรุปถึงสาเหตุที่โตเมียวส่วนใหญ่ละทิ้งตระกูลโทโยโทมิไปเข้าร่วมกับรัฐบาลอียะซุ คือ ฮีเดโยริ ผู้สืบทอดตำแหน่งโชกุนนั้นยังเด็กเกินไป , ข้าอำนาจฝั่งโทโยโทมิอ่อนแอลงมาก , ความพ่ายแพ้ในสงครามเกาหลี และความไม่เป็นที่นิยมของอิชิตะ มิตสึนาริ

ในศึกเซกิงฮาระ ประกอบด้วย “กองทัพบุรพา” ภายใต้การนำของอียะซุ และ “กองทัพประจิม” ภายใต้การนำของมิตสึนาริ กองทัพบุรพาได้เปรียบในการรวมกองกำลังทหาร เพราะอียะซุอ้างความชอบในฐานะผู้สำเร็จราชการของรัฐบาลโทโยโทมิ แต่ก็เชื่อว่ากองทัพประจิมของมิตสึนาริจะสู้ไม่ได้เลยทีเดียว กองทัพประจิมยังมีขุนศึกฝีมือฉกาจอยู่บ้างอย่างตระกูลโมริ และตระกูลซานาดะ ซึ่งเป็นอุปสรรคหลักในการศึกครั้งนี้ต่ออียะซุเลยทีเดียว แต่แล้วชัยชนะในสงครามครั้งนี้ก็เป็นของอียะซุ มิตสึนาริและขุนพลฝ่ายประจิมเสียชีวิตเกือบทั้งหมด โทโยโทมิ ฮีเดโยริกลายเป็นโชกุนหุ่นเชิดโดยสมบูรณ์และอียะซุได้เตรียมการจัดตั้งรัฐบาลบาคูฟุ ต่อมาในปี.ศ. 1603 จักรพรรดิโกเซอิได้พระราชทานตำแหน่งโชกุนให้อียะซุ หลังจากนั้นก็จัดตั้งบาคูฟุขึ้น ซึ่งบาคูฟุก็คือทำเนียบรัฐบาล หรือระบอบการปกครองที่นำโดยโชกุน ต่อมาอีก 2 ปี อียะซุสละตำแหน่งโชกุนให้บุตรชาย และตนหันมาเตรียมตัวทำศึกกับฮีเดโยริซึ่งตอนนี้ปักหลักอยู่ที่ปราสาทโอซากะ

หลังจากอียะซุลงจากตำแหน่งโชกุน หลายปีต่อมาในค.ศ. 1614 อียะซุก็เปิดศึกกับฮีเดโยริ ด้วยกองกำลังทหารที่เยอะกว่ามาก อียะซุสามารถยึดปราสาทโอซากะได้โดยใช้เวลาไม่นาน สงครามปราสาทโอซากะกินเวลาประมาณ 1 ปี ฝ่ายฮีเดโยริพ่ายแพ้อย่างย่อยยับ ทั้งสูญเสียทหารจำนวนมาก ปราสาทโดนยึด และที่สำคัญคือฮีเดโยริเสียชีวิต ด้วยเหตุนี้เอง ตระกูลโทโยโทมิล่มสลาย อำนาจการปกครองประเทศอยู่ในมืออียะซุอย่างสมบูรณ์ เรียกได้ว่า อียะซุคือผู้รวมประเทศญี่ปุ่นให้เป็นปึกแผ่นได้จริงผืนเดียวได้สำเร็จ และยังเป็นผู้ปิดฉากยุคสงครามอันยาวนาน นำพาประเทศญี่ปุ่นเข้าสู่ยุคใหม่ นั่นคือ “ยุคเอโดะ”

ภาพที่ 4 จากซ้ายไปขวา โอดะ โนบุนางะ, โทโยโทมิ ฮิเดโยชิ และโทกุงาวะ อิเอยาสุ

โทกุงาวะ อิเอยาสุ

โทกุงาวะ อิเอยาสุ บุตรชายคนแรกของมัตสึไดระ ฮิโรตาดะ ไคเมียวผู้ปกครองปราสาทโอกาซากิ ในแคว้นมิกาวะ ปัจจุบันคือจังหวัดไอจิ และนางโอดะ อิเอยาสุเกิดเมื่อวันที่ 31 มกราคม ปีค.ศ. 1542 มีชื่อเดิมว่า “มัตสึไดระ ทาเกชิโยะ” ในปีค.ศ. 1544 เกิดความขัดแย้งระหว่างตระกูลมัตสึไดระและตระกูลมิสุโนะ สกกุลของผู้เป็นแม่ ฮิโรตาดะจึงหย่ากับนางโอดะ และส่งนางกลับไปอยู่ที่แคว้นเดิม ในสมัยของฮิโรตาดะ ตระกูลมัตสึไดระที่ยังเป็นเพียงตระกูลเล็ก ๆ ไม่มีอำนาจและกองกำลังมากนัก ต้องมาตกอยู่ท่ามกลางความขัดแย้งระหว่างสองตระกูลไคเมียวที่มีอิทธิพลในภูมิภาค คือ ตระกูลอิมางาวะแห่งแคว้นซุรุกะ มีผู้นำตระกูลคืออิมางาวะ โยชิโมโตะ และตระกูลโอดะแห่งแคว้นโอวาริ ซึ่งมีผู้นำคือโอดะ โนบุนิตะ ปีค.ศ. 1548 ฮิโรตาดะเข้าสวามิภักดิ์ต่อตระกูลอิมางาวะ เหตุจากการที่แคว้นมิงาวะโดนตระกูลโอดะรุกราน แต่ทางตระกูลอิมางาวะยื่นข้อตกลงให้ฮิโรตาดะคือ ต้องส่งทาเกชิโยะ บุตรชายที่ตอนนั้นอายุเพียง 6 ปีไปที่ปราสาทซุมปู เมืองชิซุโอกะ ในฐานะตัวประกัน ระหว่างที่ทาเกชิโยะเดินทางไปปราสาทซุมปู โนบุนิตะส่งกองกำลังมาลักพาตัวทาเกชิโยะและข่มขู่ฮิโรตาดะว่า หากตระกูลมัตสึไดระยังเป็นพันธมิตรกับตระกูลอิมางาวะ และไม่ยอมถอนความสวามิภักดิ์ที่มีต่อตระกูลอิมางาวะ โนบุนิตะจะสังหารทาเกชิโยะทิ้งเสีย แต่ฮิโรตาดะยืนยันความภักดีต่ออิมางาวะและโต้ตอบตระกูลโอดะว่า “แม้ว่าตระกูลโอดะจะสังหารบุตรชายของตน แต่ฮิโรตาดะก็ยังยืนยันความจงรักภักดีที่มีต่อตระกูลอิมางาวะ” แต่แล้วในท้ายที่สุด โนบุนิตะก็ไม่ได้สังหารทาเกชิโยะ แต่นำทาเกชิโยะไปขังไว้ที่วัดบังโซในนาโงยะแทน

เมื่อทาเกชิโยะอายุได้ 14 ปี ก็ได้เข้าพิธีฉลองการเจริญวัย หรือพิธีเก็มปุกุ และได้รับชื่อใหม่ว่า “มัตสึไดระ โมโตยาสุ” หลังจากนั้นก็ได้รับการปล่อยตัวให้กลับไปปกครองยังปราสาทโอกาซากิ เพื่อเข้าเป็นข้ารับใช้ของตระกูลอิมางาวะในตำแหน่งไคเมียว โมโตยาสุได้ออกศึกครั้งแรกในครั้งที่ตระกูลโอดะเข้าล้อมปราสาทเทราเบะ ใน

ปีค.ศ. 1558 ต่อมาในปีค.ศ. 1560 เกิดเหตุการณ์สำคัญขึ้น คือ ยุทธการโอะเกะฮาซามะ การต่อสู้ระหว่างตระกูลโอดะ ซึ่งนำโดยโอดะ โนบุนางะ และตระกูลอิมางาวะ ที่นำโดย อิมางาวะ โยชิโมโตะ ผลของศึกในครั้งนี้คือ โนบุนางะสามารถมีชัยชนะเหนือโยชิโมโตะได้ หลังจากจบศึกได้เกิดการเจรจาระหว่างตระกูลโอดะและตระกูลมัตสึไดระ ทั้งสองตระกูลได้ตกลงเป็นพันธมิตรกัน และในภายหลังโมโตยาสึเปลี่ยนชื่อเป็น “โทกุงาวะ อิเอยาสึ” ซึ่งคำว่าโทกุงาวะนั้น เป็นชื่อของพื้นที่ที่เป็นต้นกำเนิดของตระกูลมัตสึไดระ

อิเอยาสึเป็นคนฉลาด รอบคอบ มักจะนำความผิดพลาดที่ตนเคยพบเจอมาอุตรอยรั้วของแผนการปัจจุบัน ทำให้แผนการของอิเอยาสึมักจะสำเร็จลุล่วงเสมอ ความเก่งกาจของอิเอยาสึได้ประจักษ์มาตั้งแต่สมัยของโนบุนางะ โดยการปราบปรามกลุ่มอิกโกะ-อิกกิ ในแคว้นมิกาวะ การเข้าล้อมปราสาทคาเกงาวะร่วมกับโนบุนางะ และการต่อสู้ในยุทธการอาเนงาวะ ซึ่งการชนะที่สมรภูมินี้เองที่ทำให้โนบุนางะมีอำนาจในแถบคันไซอย่างเด็ดขาด เมื่อรวบรวมคันไซได้แล้วนั้น โนบุนางะก็เบนความสนใจไปที่ภูมิภาคคันโต ดินแดนของตระกูลทาเคดะ นำโดยทาเคดะ ชินเง็น กองทัพของอิเอยาสึพ่ายแพ้แก่ชินเง็นในปีค.ศ. 1572 ต่อมาในอีก 2 ปี ชินเง็นเสียชีวิต อิเอยาสึและโนบุนางะก็สามารถเอาชนะตระกูลทาเคดะได้ที่ปราสาทนางาชิโนะ แคว้นมิกาวะ ในภายหลังโนบุนางะโดนลอบสังหารโดย อาเคจิ มิตสึฮิเดะ ในด้านของอิเอยาสึก็นำทัพเข้าโจมตีมิตสึฮิเดะและมิตสึฮิเดะก็ถูกโทโยโทมิ อิเดโยชิสังหารหลังจากมิตสึฮิเดะยึดอำนาจจากโนบุนางะได้เพียง 7 วัน ส่งผลให้อำนาจการปกครองประเทศเป็นของอิเดโยชิ อิเอยาสึก็ยอมจำนนอยู่ใต้การปกครองของอิเดโยชิ แต่อิเอยาสึก็มักจะลอบใช้โอกาสช่วงที่อิเดโยชิอ่อนแอโจมตีอิเดโยชิ แต่ก็ไม่เป็นผล จนกระทั่งในช่วงสุดท้ายของชีวิตอิเดโยชิ ที่อิเอยาสึขึ้นมามีอำนาจสูงสุดในสภาไทโรที่อิเดโยชิตั้งขึ้นมาเพื่อคานอำนาจขุนนางชั้นสูง นอกจากจะมีอำนาจสูงสุดแล้วยังสามารถควบคุมอิเดโยริ บุตรชายของอิเดโยชิที่มีอายุเพียง 5 ปีได้อีกด้วย ในขณะที่นั้นอิชิดะ มิตสึนาริไม่ไว้วางใจในตัวอิเอยาสึ จึงได้รวบรวมเหล่าขุนพลที่ยังศรัทธาในอิเดโยชิ จัดตั้งเป็นขั้วอำนาจอีกขั้วหนึ่งขึ้นมาเพื่อต่อต้านอิเอยาสึ ความไม่ลงรอยกันของทั้งสองฝ่ายได้ปะทุเป็นสงคราม ณ หุ่นเซกิงาฮาระ เป็นสงครามชิงอำนาจระหว่างกองทัพบุรพาทิที่นำโดยอิเอยาสึ และกองทัพประจิมซึ่งนำโดยมิตสึนาริ ค.ศ.1600 ทัพประจิมและทัพบุรพาทิก็เปิดฉากสู้รบกัน โดยในช่วงแรกฝ่ายกองทัพประจิมได้เปรียบ แต่มีขุนพลคนหนึ่งกลับล้มไม่ยอมเคลื่อนทัพ สุดท้ายอิเอยาสึจึงสั่งให้ทหารระดมยิงปืนไฟ มิตสึนาริถูกจับประหาร ขุนศึกที่เหลือต่างก็หนีตายกลับแคว้นตนเอง และต่อมาอีกไม่กี่ปี อิเอยาสึได้รวมพลเพื่อบุกยึดปราสาทโอซาก้า ฐานที่มั่นของอิเดโยริ อุปสรรคเพียงหนึ่งเดียวที่เหลืออยู่ของอิเอยาสึ โดยเวลาที่ใช้ในการศึกครั้งนี้ยาวนานกว่า 1 ปี และท้ายที่สุดชัยชนะก็ตกสู่อิเอยาสึ ถือเป็นการเริ่มต้นของยุคใหม่ที่ปกครองโดย “โชกุนตระกูลโทกุงาวะ” ซึ่งจะยาวนานไปอีกกว่า 250 ปี

ปราสาทโอซากะและสงครามปราสาทโอซากะ

ปี ค.ศ. 1496 ณ ดินแดนแถบโอซากะ ได้มีการสร้างวัดฮอนกันจิขึ้น เป็นวัดของศาสนาพุทธ นิกายฮงกันจิ ซึ่งเป็นนิกายที่คนญี่ปุ่นส่วนใหญ่นับถือ วัดฮอนกันจิแห่งนี้มีอิทธิพลต่อการปกครองในดินแดนแถบโอซากะ ต่อมาในปี ค.ศ. 1583 กองทัพของโทโยโทมิ ฮิเดะโยชิ ภายใต้คำสั่งของโอดะ โนบุนางะ ให้นำทำลายวัดฮอนกันจิรวมถึงกลุ่มอิกโกะ-อิกกิ กองทัพพระนักรบและชาวนาที่มีบทบาทขึ้นมาในช่วงเวลานี้ กลุ่มอิกโกะ-อิกกิดำเนินนโยบายรับใช้ราชสำนักแต่ไม่ยอมสยบต่อโตเมียว หลังจากฮิเดะโยชิได้ทำลายวัดและปราบปรามศัตรูแล้ว ฮิเดะโยชิก็ได้รับหน้าที่สำเร็จราชการดูแลหัวเมืองแถบโอซากะ ฮิเดะโยชิจึงได้สร้างปราสาทโอซากะขึ้น ณ พื้นที่ดั้งเดิมของวัดฮอนกันจิ โดยตัวปราสาทนำแบบผังมาจากปราสาทอาซุจิ หนึ่งในปราสาทหลักของโนบุนางะ ที่ตั้งอยู่บนชายฝั่งทะเลสาบบิวะ แคว้นโอมิ ซึ่งเป็นศูนย์บัญชาการหลักของโนบุนางะในสมัยนั้น

ภาพที่ 5 ปราสาทอาซุจิ เมืองโอมิฮาจิมาง จังหวัดชิงะ

ภาพที่ 6 ปราสาทโอซากะ แขวงซูโอ นครโอซากะ

ปราสาทโอซากะเริ่มสร้างขึ้นในปี ค.ศ. 1583 และแล้วเสร็จในปี ค.ศ. 1598 รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 15 ปี เมื่อปราสาทสร้างเสร็จสมบูรณ์ อิเดะโยชิก็ถึงแก่กรรมในปีเดียวกัน ก่อนที่อิเดะโยชิจะเสียชีวิต อิเดะโยชิสังหาร อาเคจิ มิทสึอิเดะ ผู้สังหารโอดะ โนบุนางะ ชื่อเสียงและความน่านับถือในตัวของอิเดะโยชิตกลง จากการที่อิเดะโยชิสูญเสียความเยียบคมในการตัดสินใจ มีปัญหาในการควบคุมอารมณ์ และมีข่าวลือถึงขั้นที่ว่าอิเดะโยชิติดเชื้อซิฟิลิส จากสนมรายหนึ่ง ซึ่งยิ่งทำให้พฤติกรรมของอิเดะโยชิขาดเหตุผลมากขึ้น จนกลายเป็นบ้าไปในที่สุด โดยสาเหตุที่ทำให้ อิเดะโยชิมีปัญหาด้านจิตใจและอารมณ์นั้น ก็มาจากการสูญเสียบุตรและมารดาในเวลาไล่เลี่ยกัน อิเดะโยชิหวาดกลัวถึงการสั่นคลอนของตำแหน่งตน ทำให้อิเดะโยชิมีปัญหาด้านจิตใจและอารมณ์จนทำการตัดสินใจที่น่าตกตะลึง คือการแต่งตั้งหลานชาย โทโยโทมิ อิเดะสึกุ เป็นผู้สืบทอด เหตุที่เป็นการตัดสินใจที่น่าตกตะลึง เพราะอิเดะสึกุนั้นเป็นคนโหดเหี้ยมและหมกมุ่นในกาม ไม่มีคุณสมบัติของผู้ผู้นำ แต่แล้วนางสนมคนหนึ่งของอิเดะโยชิก็ตั้งครุฑ์และให้กำเนิดบุตรชาย โทโยโทมิ อิเดะโยริ เมื่อบุตรชายที่เป็นสายเลือดโดยตรงได้สืบทอดโลก สถานการณ์ของผู้สืบทอดกลับไม่ปลอดภัย อิเดะโยชิจึงเนรเทศอิเดะสึกุไปที่ภูเขาโคยะ แต่กลับมีข่าวลือว่าอิเดะสึกุจะกลับมาและสังหารอิเดะโยชิ ซึ่งผู้ที่เป็นผู้เกี่ยวข้องกับแผนการการกลับมาและยึดอำนาจของอิเดะสึกุนั้น คือ ดาเตะ มาซามูเนะ ขุนศึกเอกของอิเดะโยชิ อิเดะโยชิจึงสั่งการให้ทหารที่ติดตามอิเดะสึกุไปนั้น ฆ่าอิเดะสึกุทิ้งเสีย และจับตัวญาติสนิทของอิเดะสึกุทั้งหมดกว่า 31 คน ส่งตัวไปยังเกียวโตและสังหารทุกคน เพื่อเป็นรักษาสีทธิการเป็นทายาทโดยชอบธรรมของอิเดะโยริ การกระทำที่โหดเหี้ยมและบ้าบิ่นนี้ทำให้ผู้คนมองว่าอิเดะโยชิเสียสติและเป็นบ้า ทางด้านมาซามูเนะที่โดนกล่าวหาว่าสมคบคิดกับอิเดะสึกุนั้น อิเดะโยชิตั้งใจจะกำจัดทิ้งเสีย แต่ได้คำขอร้องของโทกุงาวะ อิเอยาสุ ผู้ที่เคยเป็นขุนศึกเอกของโอดะ โนบุนางะ ร่วมกับอิเดะโยชิและตอนนี้ดำรงตำแหน่งขุนพลชั้นสูงในปกครองของอิเดะโยชิ การที่อิเอยาสุออกหน้ารับปกป้องมาซามูเนะนั้น ก็เพื่อให้มาซามูเนะรู้สึกว่ามีบุญคุณ

เมื่อหมดยุคสมัยของอิเดะโยชิ ตำแหน่งผู้นำสูงสุดก็ตกเป็นของอิเดะโยริ ทายาทโดยชอบธรรมหนึ่งเดียวของอิเดะโยชิ เรื่องราวทุกอย่างอาจจะดูราบรื่น ถ้าไม่ติดที่ว่าอิเดะโยรินั้นมีอายุได้เพียง 4 ปี ก่อนตาย อิเดะโยชิได้จัดตั้งสภาไทโรซัน ประกอบด้วย มาเอตะ โทชิอิเอะ, โทกุงาวะ อิเอยาสุ เพื่อคานอำนาจขุนนางชั้นสูงและให้ขุนนางเหล่านั้นเลี้ยงดูอิเดะโยริให้พร้อมกับการเป็นผู้นำในอนาคต โดยมาเอตะ โทชิอิเอะ เป็นผู้ดูแลอิเดะโยริในด้านการศึกษา การเตรียมพร้อมสำหรับการเป็นผู้นำประเทศ แต่อีกหลายปีกว่าอิเดะโยริจะสามารถดำรงตำแหน่งโชกุนได้ ช่วงเวลานี้จึงเป็นโอกาสที่ใครคนใดคนหนึ่งในสภาจะกลายเป็นผู้ที่มีอำนาจสูงสุด และตอนนี้อำนาจสูงสุดนั้นก็ตกอยู่ในมือของโทกุงาวะ อิเอยาสุ ทุกคนต่างยอมรับในความจริงข้อนี้ อิเอยาสุคือผู้ที่พร้อมเป็นผู้นำที่สุดเมื่อครั้งที่อิเดะโยชิเสียชีวิต เพราะอิเอยาสุมีกำลังทหารและอำนาจมากมาย จากการที่อิเอยาสุค่อย ๆ สร้างและสั่งสมขุมกำลังมาเรื่อย ๆ ทีละเล็กละน้อย อิเอยาสุจึงกลายเป็นขุนศึกที่ทรงอำนาจที่สุดในประเทศ แต่เมื่อมีผู้คนสรรเสริญก็ยังต้องมีคนที่ต้องการโค่นอำนาจลง ชายผู้นั้นคืออิซิดะ มิทสึนาริ ไคเมียวชั้นผู้น้อยที่ไม่มีพลังอำนาจเทียบเท่าอิเอยาสุ แต่สิ่งที่มีมิทสึนาริมีคือความจงรักภักดีต่อตระกูลโทโยโทมิ มิทสึนาริสร้างความระแวงระหว่างสมาชิกสภาไทโรและอิเอยาสุ รวมไปถึงทำทุกอย่างเพื่อบั่นทอนอำนาจของอิเอยาสุ มิทสึนาริต้องการกำลังและแรงสนับสนุน จึงเข้าหา

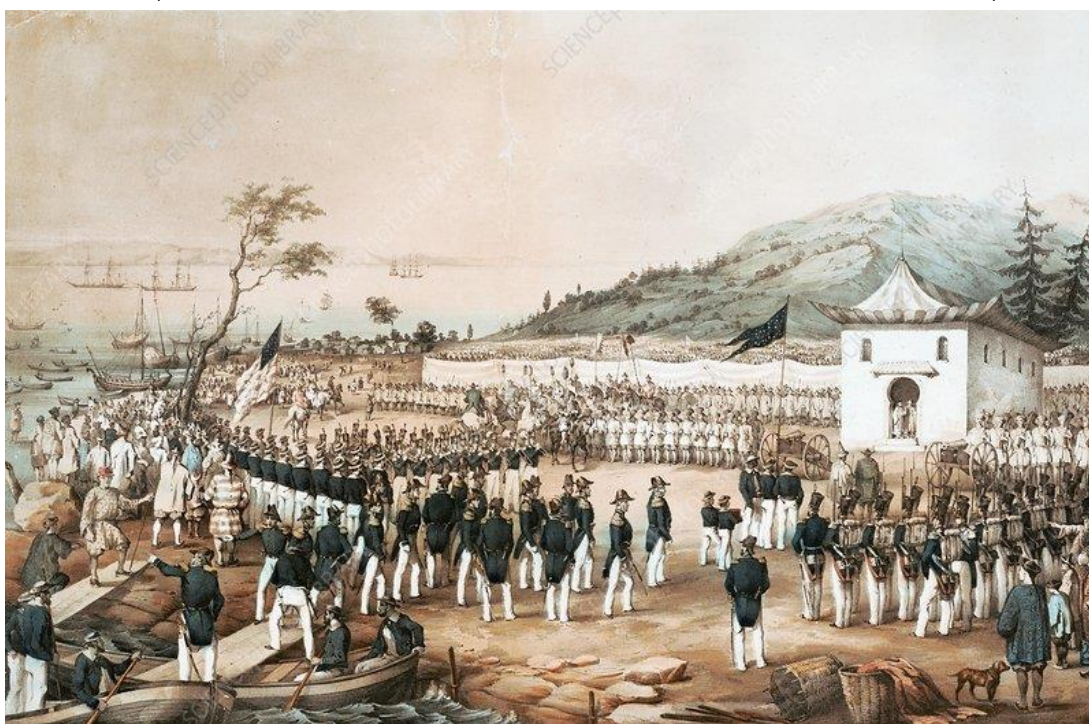
เอเดะ โทซึอิเอะ เพราะเห็นว่าโทซึอิเอะสามารถต่อกรกับอียะยาสุได้ ทว่าโทซึอิเอะปฏิเสธ และต่อมาก็ได้เสียชีวิตลง ทำให้ชั่วอำนาจในสภาโทโรสั่นคลอน สภาโทโรที่เหลือ 3 คนและโดเมียวที่ยังนับถืออิเดโงชิเข้าร่วมกับมิตสึนาริ และได้ปะทะกับอียะยาสุในสงครามเซกิงาฮาระ อียะยาสุสามารถเอาชนะในสงครามนี้ได้ และได้เตรียมตัวก่อศึกครั้งต่อไป นั่นคือศึกสุดท้ายที่เป็นศึกปิดฉากยุคเซ็นโกคูก่อนยาวนานและโหดร้าย นั่นคือ “สงครามปราสาทโอซากะ”

ที่ปราสาทโอซากะนี้เอง เป็นฐานที่มั่นของอิเดโงชิ เป็นจุดยุทธศาสตร์ที่ดี ตัวปราสาทมีขนาดใหญ่เป็นพิเศษหากเทียบกับปราสาทอื่น ๆ ในญี่ปุ่นที่สร้างขึ้นในยุคเดียวกัน กำแพงล้อมรอบปราสาทที่สูงกว่า 30 เมตร มีคูน้ำล้อมรอบ ตัวหอคอยหลักมี 5 ชั้น ชั้นใต้ดิน 3 ชั้น ด้านในปราสาทมี 8 ชั้น ภายนอกปราสาทมีการตกแต่งสวยงาม และถือได้ว่าเป็นปราสาทที่ใหญ่ที่สุดในยุคนั้น ในปีค.ศ. 1615 ช่วงฤดูหนาว “ซานาดะ ยูคิมูระ” ได้รู้ถึงจุดอ่อนของปราสาทโอซากะ นั่นคือ ทิศตะวันตกเฉียงใต้ของปราสาท ยูคิมูระจึงสร้างป้อมซานาดะมารุ เพื่อเสริมการป้องกันให้ตัวปราสาท อียะยาสุสั่งโจมตีปราสาทโอซากะถึง 3 ครั้ง แต่ก็ไม่สามารถทำลายการป้องกันของยูคิมูระได้ จนต้องขอเจรจาสงบศึก ซึ่งการเจรจานี้เป็นเพียงการยืดเวลา ยูคิมูระมองกลยุทธ์นี้ออก แต่ก็ต้องยอมรับการตัดสินใจที่ยอมตกลงสงบศึกของอิเดโงชิ ยูคิมูระไม่นั่งนอนใจและวางแผนป้องกันไว้อย่างเข้มแข็ง เมื่อฤดูร้อนมาถึง อียะยาสุที่สามารถรวบรวมไพร่พลได้แล้วนั้น ก็ฉีกสัญญาสงบศึกและบุกปราสาทโอซากะทันที ฝั่งอิเดโงชิรับมือกับการบุกครั้งนี้แทบไม่ทัน จึงส่งยูคิมูระไปเป็นแม่ทัพต้านทานข้าศึก ฝั่งอิเดโงชิได้ส่ง “ดาเตะ มาซามูเนะ” แม่ทัพหนุ่มมากฝีมือมาบุกปะทะกับยูคิมูระ

ตำนานเล่าขานถึงความเก่งกาจของยูคิมูระไว้มากมาย ยูคิมูระใช้การโจมตีแบบกองโจรตัดช่องทางลำเลียงเสบียง แต่ก็ยังไม่สามารถเอาชนะกองทัพอียะยาสุได้ ในช่วงศึกฤดูร้อน กำลังพลของยูคิมูระลดลงไปเหลือเพียง 60,000 คน ซึ่งเทียบกับกองทัพอียะยาสุที่น้อยกว่าถึงสามเท่า ยูคิมูระจึงหันมาใช้ภูมิศาสตร์ที่ตั้งของปราสาทโอซากะให้เป็นประโยชน์ และสามารถตั้งรับการโจมตีของอียะยาสุได้นานหลายเดือน แต่ท้ายที่สุดก็ไม่สามารถต้านทานกองกำลังทหารมากมายมหาศาลได้ ยูคิมูระที่ไม่สามารถยับยั้งทัพไปไหนได้นั้น ทำการนำทหารกล้าบุกกองทัพอียะยาสุอย่างบ้าคลั่ง ตำนานเล่าขานว่า ยูคิมูระควบม้าบุกทะลวงกองทหารของอียะยาสุด้วยทวนเล่มเดียว ทหารของฝ่ายอียะยาสุล้มตายหลายนายจากการบุกของยูคิมูระ แต่ในที่สุดยูคิมูระก็โดนพลปืนของอียะยาสุยิงตาย การเสียชีวิตในสนามรบของยูคิมูระ ทำให้อิเดโงชิขาดขุนศึกนำทัพ พยายามต้านทานการบุกของอียะยาสุ แต่ก็ไม่สำเร็จ กองทัพของอิเดโงชิพ่ายแพ้ ปราสาทโอซากะถูกเผาทำลาย อิเดโงชิทำการฮาราคิรีตนเองพร้อมกับมารดาภายในปราสาท เป็นการปิดฉากตระกูลโทโยโทมิและยุคเซ็นโกคูลงอย่างสมบูรณ์

ประเทศญี่ปุ่นหลังยุคเซ็นโงกุ

หลังจากยึดอำนาจจากตระกูลโทกุงาวะได้สำเร็จ อียาซุได้จัดตั้งรัฐบาลบาคูมุและตระกูลโทกุงาวะครองตำแหน่งโชกุนอย่างเต็มตัว ประเทศญี่ปุ่นเข้าสู่ยุคเอโดะ คำว่า “เอโดะ” คือชื่อเดิมของกรุงโตเกียว ครั้นยุคเซ็นโงกุ ศูนย์กลางของประเทศอยู่ที่กรุงเกียวโต ศูนย์กลางการปกครองและที่ประทับของจักรพรรดิ เมื่ออียาซุรวบรวมประเทศ ก็ได้ย้ายเมืองหลวงจากกรุงเกียวโตมาอยู่ที่เอโดะ และเปลี่ยนชื่อเป็นโตเกียวในภายหลัง โชกุนโทกุงาวะได้ทำการปฏิรูปประเทศในด้านต่าง ๆ ในยุคนั้นตรงกับยุคจักรวรรดินิยม (Age of Discovery) ของฝั่งโลกตะวันตก โชกุนโทกุงาวะจึงดำเนินนโยบายปิดประเทศ ไม่ติดต่อกับชาติภายนอก ทำการค้าและเจริญความสัมพันธ์กับประเทศข้างเคียงเท่านั้น ชาติตะวันตกเพียงชาติเดียวที่ญี่ปุ่นยอมติดต่อด้วย คือ ฮอลแลนด์หรือดัตช์ ผลพวงจากการปิดประเทศคือการพัฒนาประเทศที่ล่าช้ากว่าที่ควรเป็น ผลกระทบนี้ยาวนานมาถึง 250 ปี จนกระทั่งในปี.ศ. 1853 กองเรือสหรัฐอเมริกา นำโดยพลเรือจัตวาแมทธิว เพอร์รี่ เทียบท่าที่อ่าวโตเกียว ได้บังคับให้ญี่ปุ่นเปิดประเทศ (The Perry Expedition) โดยญี่ปุ่นต้องเปิดเมืองท่า 2 เมือง คือ เมืองชิโมดะ และเมืองฮาโกดาเตะ กองทัพสหรัฐที่เข้ามาพร้อมกับเรือรบทันสมัยนั้น ทำให้ชาวบ้านที่ได้พบเห็นเกิดความตระหนักรู้ว่าบ้านเมืองตนนั้นล้าหลังโลกภายนอกขนาดไหน จุดนี้เองเป็นอีกหนึ่งชนวนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ในประวัติศาสตร์ญี่ปุ่น

ภาพที่ 7 ภาพวาดเหตุการณ์ The Perry Expedition

บอร์ดเกม

เกม คือ กิจกรรมของมนุษย์เพื่อจุดประสงค์ใดจุดประสงค์หนึ่ง ในอดีต เกมมักจะถูกใช้ในพิธีกรรม การเสี่ยงทาย การทำนาย ในเวลาต่อมา เกมถูกใช้ในกิจกรรมเพื่อความบันเทิง ดังเช่นในปัจจุบัน เกมเป็นกิจกรรมที่แพร่หลายไปในทุกอารยธรรม เกมที่เก่าแก่ที่สุดและอาจเรียกได้ว่าเป็นเกมแรกในประวัติศาสตร์มนุษยชาติ ได้ถูกกล่าวถึงไว้ทั้งหมด 3 เกม คือ Royal Game of Ur, Senet และ Mancala ทั้งสามเกมมาจากแหล่งอารยธรรมที่ต่างกัน นักประวัติศาสตร์ได้ขุดพบหลักฐานเป็นหินสีขนาดเล็กแกะสลักจำนวน 49 ชิ้น ที่ประเทศตุรกี ซึ่งคาดเดาว่าหลักฐานชิ้นนี้น่าจะเกิดขึ้นเมื่อประมาณ 5,000 ปีก่อนคริสต์ศักราช และมีการสันนิษฐานกันว่าบอร์ดเกมแรกที่ถูกสร้างขึ้น ก็คือ ลูกเต๋า แต่ลักษณะของลูกเต๋านั้นแตกต่างกับปัจจุบันอย่างสิ้นเชิง เมื่อก่อนลูกเต๋าจะเป็นแท่งแบนหลายแท่ง แต่ละแท่งจะทาสีไว้แค่ด้านเดียว มีวิธีเล่นคือ ต้องโยนทุกแท่งพร้อมกัน และก็นับเฉพาะด้านที่มีสีปรากฏ จนกระทั่งในยุคโรมันมีการเปลี่ยนรูปร่างของลูกเต๋ามาให้มีลักษณะทรงลูกบาศก์ที่ใกล้เคียงกับปัจจุบัน คือ มี 6 ด้าน แต่มีการตัดมุมออก ลูกเต๋านั้นตอนนี้น่าจะหุกว่าตอนนี้นัก เพราะทำมาจากแก้ว เหล็ก ทองแดง และหินอ่อนแต่เกมแรกที่มีอุปกรณ์ เช่น กระดานและหมาก ลักษณะคล้ายกับบอร์ดเกมในปัจจุบัน ก็คือ SENET หลักฐานนี้คาดว่าอยู่ในยุค 3,100 ปีก่อนคริสต์ศักราช ซึ่งพบว่าในช่วงนั้นบอร์ดเกมนิยมเล่นเป็นกิจกรรมยามว่างในกลุ่มของฟาโรห์ยังพบหลักฐานว่าเกม SENET ถูกบันทึกเป็นภาพในพีธีฝังศพของยุคอียิปต์โบราณ และราชวงศ์แรกของอียิปต์ ต่อมาก็กลายเป็นเครื่องรางสำหรับการเดินทางของคนตาย ต่อมายุค 500 ปีก่อนคริสต์ศักราช ในอาณาจักรโรมัน บอร์ดเกมยังคงได้รับความนิยมในทุกวัย จนดัดแปลงให้เป็นการละเล่นสำหรับเด็กๆ ที่มีชื่อว่า Hop-Scotch หรือคนไทยเรียกกันว่า “เกมตั่งเต” ยังมีบอร์ดเกมอีกหนึ่งเกมที่ได้รับการยอมรับมาตั้งแต่ปีค.ศ.400 และพัฒนามาเรื่อย ๆ จนกลายเป็นเกมที่คุ้นเคยอย่าง “หมากรุก” จนมาถึงปีค.ศ. 1903 ลิซซี มาร์ก็ได้สร้างเกม “Landlord” ที่ได้จำลองการครอบครองที่ดินของนายทุน นำหลักแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ของเฮนรี จอร์มาใช้ ต่อมาได้ขายเกมนี้ให้กับพี่น้องตระกูลปาร์คเกอร์ในราคา 500 เหรียญสหรัฐ ซึ่งเกมนี้ได้ถูกเปลี่ยนชื่อเป็น “Monopoly หรือ เกมเศรษฐี” จนประสบความสำเร็จอย่างมาก และต่อมาพี่น้องตระกูลปาร์คเกอร์ก็สร้างเกมอื่น ๆ ออกมา เช่น Risk และ Sorry หลังจากนั้นบอร์ดเกมก็เริ่มได้รับความนิยมมากขึ้นในปีค.ศ. 1978 มีการสร้างเวทีออสการ์สำหรับผู้ ออกแบบบอร์ดเกมยอดเยี่ยม โดยมีชื่อรางวัลว่า “Spiel des Jahres” มีเกณฑ์การคัดเลือกอยู่ 4 อย่าง คือ แนวคิด, โครงสร้าง, การจัดผังเกม และการออกแบบ บอร์ดเกมที่ได้รางวัลจากเวทีนี้ เช่น Settlers of Catan, Ticket to Ride, Dixit, Camel Up ลักษณะของบอร์ดเกมที่หลากหลายและเล่นได้ในหลายโอกาส ทำให้บอร์ดเกมเป็นที่นิยมเพิ่มขึ้น เช่น เกมวางแผน เกมจับผู้ร้าย เกมใช้คิดสร้างสรรค์ เกมปาร์ตี้ นอกจากนี้จะมีหลายประเภท บอร์ดเกมยังมีชื่อแตกต่างจากเกมประเภทอื่น คือเล่นได้ทุกวัย และจำนวนคนในแต่ละเกมสามารถเริ่มต้นตั้งแต่ 1 คน จนบางเกมเล่นได้ถึง 60 คน

การสร้างสรรค้บอร์ดเกมกับประวัติศาสตร์ญี่ปุ่น

ในการสร้างสรรค้บอร์ดเกม ผู้วิจัยได้ศึกษาบอร์ดเกมหลากหลายประเภท ทั้งจากการอ่านและวิเคราะห์ ข้อมูลของบอร์ดเกมประเภทต่าง ๆ และการเล่นเกม เพื่อสัมผัสประสบการณ์จริงของการเล่นบอร์ดเกม บอร์ดเกม ที่ผู้วิจัยได้นำมาเป็นแบบในการสร้างสรรค้บอร์ดเกมนี้ มีหลายประเภท ได้แก่ Machi Koro บอร์ดเกมแนวจัดการ ทรัพยากร , Samurai บอร์ดเกมแนวยึดครองพื้นที่ และการเล่นไพ่

ชื่อบอร์ดเกม : The Last War , 最後の戦い

แนวเกม : ยึดครองพื้นที่

จำนวนผู้เล่น : 2 – 4 คน

ระยะเวลา : 20 – 40 นาที

กติกา

เมื่อเริ่มเกม ผู้เล่นจะเริ่มเดินจากช่องตัวเลข วิธีการเดินสามารถเดินทิศทางใดก็ได้ (เดินย้อนกลับได้) ทีละ 1 ช่อง ผู้เล่นจะต้องสะสมกำลังพลเพื่อเข้ายึดปราสาทโอซากะที่อยู่ตรงกลาง โดยการเดินทีละรอบ เมื่อผู้เล่นตกช่อง สีขาว ผู้เล่นจะต้องจั่วการ์ด โดยการค้กับดักและการ์ดทรัพยากรจะอยู่รวมในกองเดียวกัน โดยการค้เอฟเฟกค์จะมี ดังนี้

การค้กับดัก : ความสามารถของการค้กับดัก จะเป็นการลดความสามารถในรอบนั้นต่อผู้เล่นที่จั่วได้ โดยมีความสามารถดังนี้

1. พลซุ่มยิง : เมื่อผู้เล่นจั่วได้การ์ดนี้ ต้องเสียทหารตามจำนวนที่ไฟกำหนด

- เสีย 1 คน (4ใบ)

- เสีย 2 คน (4ใบ)

- เสีย 3 คน (4ใบ)

2. โรคระบาด : เมื่อผู้เล่นจั่วได้ไฟโรคระบาด จำนวนทหารในกองทัพที่สามารถใช้ต่อสู้ได้จะลดลงครึ่งหนึ่ง และจะกำจัดโรคระบาดได้ก็ต่อเมื่อเดินหมากไปที่ออนเซ็น (8ใบ)

3. ภัยพิบัติ : เมื่อผู้เล่นจั่วได้ไฟภัยพิบัติ ทั้งกองทัพจะต้องหยุดพักตามจำนวนรอบที่ไฟกำหนด

- ไฟป่า หยุดพัก 1 รอบ (4ใบ)

- น้ำท่วม หยุดพัก 2 รอบ (4ใบ)

- แผ่นดินไหว กลับไปที่จุดเริ่มต้น (4ใบ)

การด์ทรัพยากร : ความสามารถของการด์ทรัพยากร จะเป็นการเพิ่มความสามารถในรอบนั้นต่อผู้เล่นที่จั่วได้ โดยมี ความสามารถดังนี้

1. ได้รับความรู้ : เมื่อผู้เล่นจั่วได้ไพ่นี้ ผู้เล่นสามารถเลือกให้ผู้เล่นอื่นเสียทหารตามไพ่อาวุธที่จั่วได้

- ธนู เสีย 1 คน (4 ใบ)

- ดาบคาตะนะ เสีย 2 คน (4 ใบ)

- ปืนไฟ เสีย 3 คน (4 ใบ)

2. พบเจอหมู่บ้าน : เมื่อผู้เล่นจั่วได้ไพ่นี้ ผู้เล่นจะได้รับทหารตามจำนวนที่ไพ่อ้างอิง โดยจะมีจำนวน 1,3,5 (8ใบ)

3. พบเจอขบวนคาราวาน : เมื่อผู้เล่นจั่วได้ไพ่อ้างอิง ขบวนคาราวาน ผู้เล่นจะได้เดินหมากเพิ่ม 1 ช่อง (การด์มีผลทันที) (8 ใบ)

- เมื่อผู้เล่นมาตกที่ช่องที่มีสัญลักษณ์ จะได้รับเอฟเฟกต์ดังนี้

ออนเซ็น : รักษาโรคระบาดได้

ศาลเจ้า : สามารถลดความสามารถของ Nerve ลงครึ่งหนึ่ง

กองโจร : มีพลังเท่ากับทหาร 10 คน เมื่อกำจัดกองโจรได้ ผู้เล่นจะได้รับทหาร 10 คน

ชาмуไร : มีพลังเท่ากับทหาร 5 คน เมื่อกำจัดชาмуไรได้ ผู้เล่นจะได้รับทหาร 5 คน

ดั่งโงะ : เดินหมากได้เพิ่มเป็น 2 ช่องในรอบถัดไป

ข้าว : ทหารในกองทัพเพิ่มจำนวนขึ้นสองเท่า 3 รอบ *ผลของข้าวจะหายไปทันทีเมื่อจั่วได้ไพ่กับดัก

- ช่องที่เป็นรูปชาмуไร ผู้เล่นจะต้องมีจำนวนทหารเท่ากับที่กำหนดถึงจะสามารถผ่านไปได้ โดยชาмуไรแต่ละช่องจะต้องใช้ทหารในการเดินผ่านดังนี้

โทกุวาระ อีเอยาสุ (สีเหลือง) : มีพลังเทียบเท่าทหาร 25 คน

โทโยโทมิ ฮิเดโยริ (สีม่วง) : มีพลังเทียบเท่าทหาร 25 คน

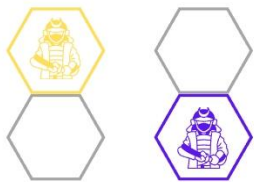
ดาเตะ มาซามุเนะ (สีน้ำเงิน) : มีพลังเทียบเท่าทหาร 20 คน

ซานาดะ ยูคิมูระ (สีแดง) : มีพลังเทียบเท่าทหาร 20 คน

การเซ็ตการ์ดและแผนที่

ปราสาทโอซากะ : วางตรงกลาง

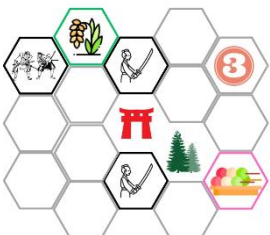
โทกุงวะและโทโยโทมิ : วางบนและล่างปราสาท (สามารถสลับบนล่างได้)

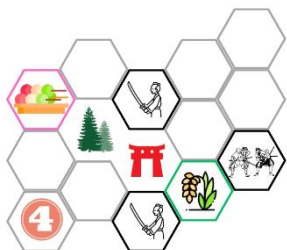
ชั้นส่วนที่ 1 วางที่มุมบนซ้ายของปราสาท

ชั้นส่วนที่ 2 วางที่มุมขวาล่างของปราสาท

ชั้นส่วนที่ 3 วางที่มุมขวาบนของปราสาท

ชั้นส่วนที่ 4 วางที่มุมซ้ายล่างของปราสาท

เมื่อจัดวางทุกชิ้นส่วนแล้วจะได้ดังภาพนี้

เงื่อนไขการชนะ

ผู้เล่นจะชนะได้โดยการเดินมาถึงปราสาทโอซากะ และยังมีเหลือทหารอยู่ ไม่จำกัดจำนวนทหารที่เหลือ

ผลการศึกษา

จากการศึกษาพบว่าสาเหตุของการเกิดยุคเซ็นโกคุ คือ สงครามโอนิน ที่เกิดจากการที่รัฐบาลโชกุน อาชิกางะ โยชิมาสะ ละเลยการปกครองบ้านเมือง จนทำให้เหล่าไดเมียวขึ้นมาอำนาจและทำสงครามแย่งชิง ดินแดน โอตะ โนบุ나가ะ ผู้เริ่มต้นการรวมประเทศญี่ปุ่น เมื่อโนบุ나가ะเสียชีวิต โทโยโทมิ ฮิเดโยชิ สืบทอด เจตนารมณ์ของโนบุ나가ะผู้เป็นนาย แต่ในขณะนั้นก็ยังมิได้เมียวหนุ่มที่มีความสามารถท่วมท้นอย่างโทกูงาวะ อิเอยาสุคอยแย่งชิงอำนาจฮิเดโยชิอยู่ตลอดเวลา จนเมื่อฮิเดโยชิเสียชีวิต อิเอยาสุก็ทำหันกับเหล่าไดเมียวที่เหลือจน สามารถบรรลุเป้าหมายได้ อิเอยาสุรวบรวมประเทศญี่ปุ่นให้อยู่ใต้ธงผืนเดียวได้ในปี 1615

ปราสาทโอซากะมีบทบาทอย่างมากในการรวมประเทศของอิเอยาสุ เพราะเป็นฐานที่มั่นของโทโยโทมิ ฮิเดโยริ บุตรชายของฮิเดโยชิ ตัวปราสาทที่มีขนาดใหญ่และการป้องกันที่แน่นหนาจากแม่ทัพที่เก่งกาจของฮิเดโยริ อิเอยาสุใช้เวลากว่า 1 ปีในการทำศึกกับฮิเดโยริ ในสมรภูมิที่มีชื่อเดียวกับปราสาท “สงครามปราสาทโอซากะ”

และหากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับบอร์ดเกม พบว่าบอร์ดเกมนั้นมีมาตั้งแต่ก่อนการประดิษฐ์อักษร ประมาณ 5,000 ปีก่อนคริสต์ศักราช ในยุคแรกเกมนั้นใช้เพียงในพิธีกรรมการทำนายเท่านั้น ในยุคหลังเกมถูกใช้ เป็นสิ่งให้ความบันเทิง เกมพัฒนาตามเทคโนโลยี ปัจจุบันมีเกมมากมายหลากหลายรูปแบบ ซึ่งบอร์ดเกมก็เป็นหนึ่งในประเภทของเกมที่พัฒนาตามยุคสมัย จนในปัจจุบัน บอร์ดเกมเป็นที่นิยมไปทั่วโลกและมีหลากหลายรูปแบบ เพื่อตอบโจทย์ความต้องการและรสนิยมที่หลากหลาย

การนำเหตุการณ์สงครามปราสาทโอซากะมาประยุกต์เพื่อประดิษฐ์บอร์ดเกมนั้น ผู้วิจัยได้นำเอาพื้นหลัง ของปราสาทโอซากะและนำตัวละครที่มีบทบาทในเหตุการณ์นั้นมามีบทบาทในเกม และองค์ประกอบอื่น ๆ ของ เกม ผู้ศึกษาได้นำเอาสิ่งที่บ่งบอกความเป็นยุคเซ็นโกคุมาใช้ เพื่อให้ได้เกมที่มีกลิ่นอายของเหตุการณ์ปราสาท โอซากะมากที่สุด

บรรณานุกรม

- กรกิจ ดิษฐาน. (2020). *ญี่ปุ่น ประวัติศาสตร์แห่งอำนาจ จากเทพเจ้าถึงซามูไร*. กรุงเทพฯ : ยิปซี กรุ๊ป.
- ณัฐชา ตะวันนาโชติ. (2020). *ประวัติศาสตร์การเล่นเกม เพราะมนุษย์ไม่เคยหยุดเล่น*. เข้าถึงได้จาก : https://www.creativethailand.org/view/articleread?article_id=33248%20%20%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%A7%E0%B8%B1%E0%B8%95%E0%B8%B4%E0%B8%A8%E0%B8%B2%E0%B8%AA%E0%B8%95%E0%B8%A3%E0%B9%8C. (สืบค้นเมื่อ : 19 ตุลาคม 2022).
- เปลวสีเงิน. (2561). *นวัตกรรมบอร์ดเกม เสริมทักษะการเงินเยาวชน*. เข้าถึงได้จาก : <https://www.thaipost.net/main/detail/11435>. (สืบค้นเมื่อ : 2 มีนาคม 2566).
- ยศไกร ส.ตันสกุล. (2562). *สงครามในประวัติศาสตร์ญี่ปุ่น ยุคเซ็นโกกุ (ฉบับปรับปรุง)*. กรุงเทพฯ : รู้รอบพับิซซิ่ง.
- Chutima Kaenpetch. (2021). *บอร์ดเกมสำหรับเด็กคืออะไร? ทำไมเด็กยุคใหม่ต้องเล่น*. เข้าถึงได้จาก : <https://www.gymboreeclases-th.com/blog/boardgameforkids>. (สืบค้นเมื่อ : 31 ตุลาคม 2565).
- Eric Niderost. *Siege of Osaka Castle*. เข้าถึงได้จาก : <https://warfarehistorynetwork.com/siege-of-osaka-castle/>. (สืบค้นเมื่อ : 19 มกราคม 2566).
- Gabe Barrett. *How to Design a Board Game*. เข้าถึงได้จาก : <https://boardgamedesignlab.com/how-to-design-a-board-game/>. (สืบค้นเมื่อ : 19 มกราคม 2566).
- Jason Walden. (1998). *Samurai*. United States : Fantasy Fight Games.
- Itsuro Kawasaki. (2009). *Sengoku Basara: Samurai Kings*. Japan : Capcom.
- Nuchanong Kulkittigowit. (2021). *SHARE 5 PROCESSES OF HOW TO DESIGN BOARD GAMES*. เข้าถึงได้จาก : <https://wizardslearning.com/share-how-to-design-proccess-board-game/>. (สืบค้นเมื่อ : 31 ตุลาคม 2565).
- Motohiro Katsuyuki. (2021). *Brave: Gunjyo Senki*. Japan : Toho.
- Sato Hidakazu. (2014). *Nobunaga the Fool*. Japan : Satelight.
- Stephen Scott. (2021). *Age of Samurai: Battle for Japan*. Canada : Blue Ant Media Netflix.
- Tada Ratchagit.

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ - นามสกุล	นางสาวจิตาภา เปกรัมย์	
วัน เดือน ปีเกิด	8 พฤษภาคม 2544	
ที่อยู่	79 หมู่ 1 ตำบลบ้านยาง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ 31000	
ประวัติการศึกษา		
2562 - ปัจจุบัน	ปริญญาตรี	เอเชียศึกษา สาขาภาษาเวียดนาม คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
2556 – 2561	มัธยมศึกษา	โรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาคม
2553 – 2555	อนุบาลและประถมศึกษา	โรงเรียนฮั่วเคี้ยวบุรีรัมย์